

Quickscan Flora- en faunawet Boskamp en Secr. Buiten- veldlaan

Quickscan Flora- en faunawet Boskamp en Secr. Buitenveldlaan

Status

Definitief

Datum

20 juli 2016

Handtekening

Wijnanda Hulsegge

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	5
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	6
2 Resultaten en effecten	7
2.1 Matig- en zwaar beschermde soorten	7
2.2 Licht beschermde soorten	11
3 Conclusie	13
3.1 Conclusie beschermde soorten	13
3.2 Benodigde vervolgstappen	13
4 Literatuur en bronnen	15
B 1 Bijlage: Flora- en faunawet	17
Flora- en faunawet	18
Wetsartikelen	18
Beschermingscategorieën	18

Toetsingskader Flora- en faunawet	19
Rode lijsten	21

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Het plan van woningstichting Woonborg is om op een braakliggend terrein op de locatie Bosrand en Secr. Buitenveldlaan te Roden 40 tot 55 woningen te realiseren. Woonborg heeft Buro Bakker gevraagd om aan de hand van een verkennend onderzoek te beoordelen of de geplande werkzaamheden negatieve effecten kunnen hebben op beschermde soorten flora en fauna van de Flora- en faunawet. Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna kunnen in het plangebied en omgeving voorkomen?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Indien schade niet volledig is te vermijden, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

1.2 Wettelijk kader

Voor deze quickscan is de Flora- en faunawet relevant. De Flora- en faunawet regelt de bescherming een aantal veelal zeldzame en kwetsbare planten- en diersoorten. Met de Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De Flora- en faunawet vormt dan ook het toetsingskader voor deze quickscan. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

De Flora- en faunawet hanteert drie verschillende beschermingsniveaus gehanteerd: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten zijn mitigerende (schadebeperkende) maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat het ontwerp, planning en/of uitvoering zodanig afgestemd dienen te worden op de aanwezige beschermde soorten, zodat de functionaliteit van de verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als, ondanks het treffen van mitigerende maatregelen, overtredingen van de verbodsbepalingen niet zijn te vermijden. Een nadere toelichting op de Flora- en faunawet is te vinden in Bijlage 1.

1.3 Onderzoeksmethode

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk te weten welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

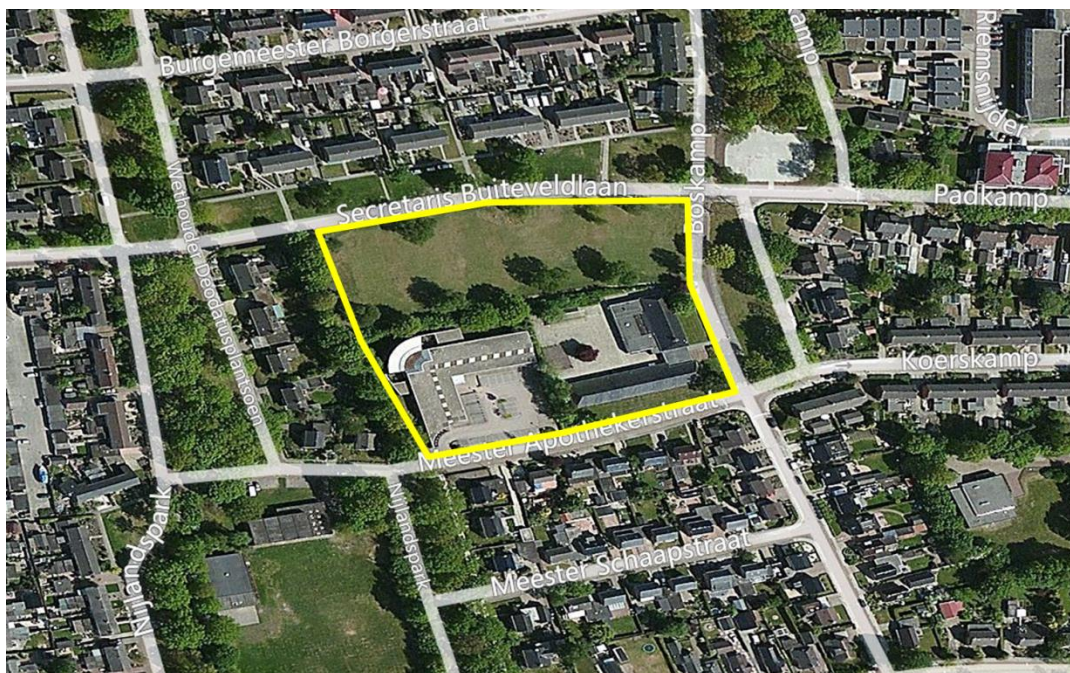
Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4).

Veldonderzoek

Op 25 mei 2016 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten genoteerd. Op 13 juli 2016 is een aanvullende boomholten controle uitgevoerd.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Boskamp en Secr. Buitenveldlaan te Roden in de gemeente Noordenveld, in de provincie Drenthe (zie figuur 1).

Figuur 1 De ligging van het plangebied, het gebouw is niet meer aanwezig (bron: Bingmaps).

Het plangebied is gelegen in een woonwijk in Roden. Er zijn meerdere bomen op het perceel aanwezig namelijk eiken en berken. Het noordelijke deel van het terrein is wat droger dan het zuidelijke deel waar veel pitrus groeit. Een aantal zandhopen, struikenrijen, oude boomstronken en wat regenplassen zijn er binnen het plangebied. Bebouwing en sloten en waterpartijen zijn afwezig.

Figuur 2 Impressie van het plangebied. Links noordelijk deel, rechts zuidelijk deel..

1.5 Planbeschrijving

Op de planlocatie vindt bouw van 40-55 grondgebonden woningen plaats. Het terrein wordt geëgaliseerd en waar nodig opgehoogd. Kap van de aanwezige bomen en struiken is daarbij nodig.

2 | Resultaten en effecten

Dit hoofdstuk beschrijft het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna. Per soortgroep zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Flora- en faunawet. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in matig en zwaar beschermde soorten (§ 2.1) en licht beschermde soorten (§ 2.2).

2.1 Matig- en zwaar beschermde soorten

2.1.1 Flora

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied is geen geschikte groeilocatie voor matig en zwaar beschermde plantensoorten. Gunstige omstandigheden ontbreken voor beschermde planten vanwege de voedselrijke situatie. Ook zijn geen waarnemingen van beschermde planten bekend binnen het plangebied en omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn soorten aangetroffen als pitrus, gestreepte witbol, raaigras, rode klaver, haagwinde, zevenblad en heggenwikke. Vanwege de voedselrijke situatie is het dus uitgesloten dat matig en zwaar beschermde flora voorkomen in het plangebied.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen voor beschermde flora niet aan de orde.

2.1.2 Vogels

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik hebben. Deze nesten vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11 van de Flora- en faunawet. De broedvogels en hun nesten die niet jaarrond zijn beschermd, zijn alleen gedurende het broedseizoen beschermd.

Aanwezige beschermde soorten

Jaarrond beschermde nesten

Uit brononderzoek komt naar voren dat soorten als huismus en gierzwaluw in Roden voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn foeragerende huismussen op het terrein gezien aan de zuidzijde. Deze broeden onder pannen van het aangrenzend rijtjeswoningen aan de zuidzijde. De struikenhaag aan de zuidzijde is een geschikte tijdelijke schuilplek voor de huismussen, maar is niet essentieel. In de omgeving zijn meerdere soortgelijke plekken aanwezig. De waterplassen en zandplekken op het terrein zijn geschikt als zandbad en drinkvoorziening voor de mussen, maar ook deze elementen zijn tijdelijk van aard en niet essentieel. Geschikte broedplekken voor overige jaarrond beschermde soorten zijn ook niet aanwezig.

Figuur 3 Stuikenrij aan zuidzijde plangebied.

Algemeen beschermde nesten

Het plangebied en de omgeving vormen een geschikte plek voor broedvogels om tot broeden te komen. De groenbeplanting en bomen binnen het plangebied vormen een geschikt broedhabitat voor zangvogels zoals vink, merel, houtduif, zwarte kraai die tijdens het veldbezoek ook zijn waargenomen. Verder hangen er nestkastjes aan enkele bomen die geschikt zijn voor kool- en pimpelmees. Het plangebied is geschikt als broedplek voor algemene broedvogels.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde soorten

Voor de jaarrond beschermde huismus vormt het plangebied geen essentieel onderdeel van het leefgebied. Ook is het gebied ongeschikt als broedgebied. Effecten en vervolgstappen zijn daarmee uitgesloten.

Algemene broedvogels

Voor de aanwezige broedvogels geldt dat wanneer de geplande werkzaamheden tijdens het broedseizoen uitgevoerd worden, de broedvogels worden verstoord en hun nesten kunnen worden aangetast. Dit betreft zowel de vogels die in het plangebied zelf broeden als de broedvogels die zich in de omgeving binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Volgens de Flora- en faunawet is het niet toegestaan broedende vogels en hun nesten te vernielen dan wel te verstoren. Overtreding van de Flora- en faunawet is te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. De volgende mitigerende maatregelen kunnen worden toegepast:

- De werkzaamheden dienen bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het broedseizoen loopt voor de aangetroffen of verwachte soorten globaal van half maart tot half juli.
- Indien werkzaamheden niet buiten het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd, dan is eerst een nestencontrole nodig. Als blijkt dat een nest binnen het plangebied in gebruik is, dient gewacht te worden tot de vogel is uitgebroed en de jongen vliegvlug zijn.

2.1.3 Vleermuizen

Aanwezige beschermde soorten

Verblijfplaatsen

In het plangebied ontbreken gebouwen. Wel zijn bomen aanwezig waarvan een aantal holten hebben (zie figuur 4). Deze waren op het moment dat de quickscan is uitgevoerd niet allemaal vanaf de grond goed zichtbaar om de geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen te bepalen. Daarom is op 13 juli 2016 een aanvullende controle van de bomen met holten op het terrein uitgevoerd. Er is gekeken of de aanwezige holten ook de boom in naar boven doorlopen. Een dergelijke holte is namelijk een potentieel geschikte verblijfplaats voor vleermuizen.

Uit de controle blijkt echter dat de aanwezige holten niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Op één holte na liepen de aanwezige holten niet door de boom in. Een van de holten in een berk liep wel door naar boven, maar stond in verbinding met een open gat (Figuur 4). Het regenwater kon hier vrij in lopen. Deze holte is ongeschikt voor vleermuizen, omdat ze een constant microklimaat vereisen in hun verblijfplaats. Deze ontbreekt in de holte vanwege tocht en regen.

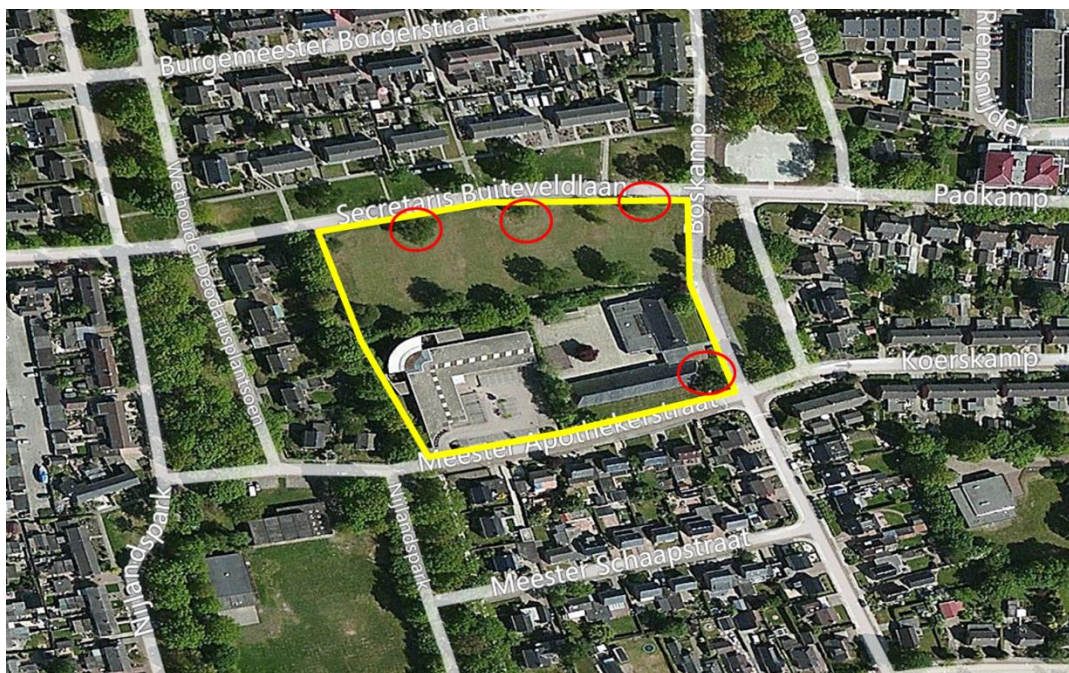
Figuur 4 Boomholte in berk ongeschikt voor vleermuizen.

Essentiele vliegroutes

Essentiele vliegroutes, die verblijfplaatsen en foerageergebied verbinden, zijn niet aanwezig. Essentiele vliegroutes bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. De bomen binnen het onderzoeksgebied vormen geen essentieel aaneengesloten lijnvormig element vanwege de onderbrekingen. Aan de westzijde net buiten het plangebied is wel een geschikte bomenrij als vliegroute aanwezig.

Essentieel foerageergebied

In het plangebied ontbreekt belangrijk onmisbaar foerageergebied. Het is niet uitgesloten dat vleermuizen boven het plangebied jagen. Omdat in de omgeving voldoende groenstroken aanwezig zijn in vorm van bomenrijen, grasvelden en luwte van gebouwen waar gejaagd kan worden (zie figuur 5), is het plangebied hierin niet essentieel.

Figuur 5 Locaties waar bomen met holten aanwezig zijn die nader onderzocht zijn met een ladder.

Effecten en vervolg

De aanwezige boomholten zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Essentiële vliegroutes en/of foerageergebied ontbreekt. De geplande werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op verblijfplaatsen foerageergebied en vliegroutes voor vleermuizen. Vervolgstappen voor vleermuizen zijn zodoende niet aan de orde.

2.1.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige beschermde soorten

Het plangebied is ongeschikt voor grondgebonden zoogdieren met een matige of zware bescherming. Uit brononderzoek blijkt dat de steenmarter in Roden voorkomt. Het plangebied is geschikt als foerageerplek voor deze soort. Deze soort vindt in de directe nabijheid voldoende foerageermogelijkheden. De takkenhopen en boomstronk zijn gecontroleerd tijdens het veldbezoek. Deze zijn ongeschikt als verblijfplaats voor steenmarter vanwege de vochtige ligging. Overige beschermde soorten vinden hier ook geen geschikt habitat. De aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde zoogdieren is dan ook uit te sluiten.

Effecten en vervolg

De geplande werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op het foerageergebied van de steenmarter. Deze soort vindt in de directe nabijheid voldoende foerageermogelijkheden. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.1.5 Reptielen en amfibieën

Aanwezige beschermde soorten

Uit brononderzoek blijkt dat diverse beschermde reptielen en amfibieën in de omgeving voorkomen (hazelworm, levendbarende hagedis, heikikker, poelkikker). Vanwege het ontbreken van geschikt habitat binnen het plangebied (voortplantingspoelen, bosranden en heideterreinen) en de geïsoleerde ligging binnen de bebouwde omgeving, is aanwezigheid van deze beschermde amfibieën en reptielen met zekerheid uit te sluiten.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte omstandigheden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen voor reptielen en amfibieën niet aan de orde.

2.1.6 Vissen

Aanwezige beschermde soorten

Vanwege het ontbreken van water in het plangebied zijn vissen uit te sluiten.

Effecten en vervolg

Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.1.7 Insecten en ongewervelden

Aanwezige beschermde soorten

Uit brononderzoek blijkt dat beschermde soorten zoals heideblauwtje en gevlekte witsnuitlibel in de omgeving voorkomen. Binnen het plangebied ontbreekt geschikt habitat vanwege afwezigheid van poelen en geschikte vegetatie. Overigens komen deze soorten voornamelijk in natuurgebieden voor. De aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde ongewervelden is dan ook uit te sluiten.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden voor zwaarder beschermde insecten en ongewervelden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.2 Licht beschermde soorten

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied en omgeving zijn geschikte habitats aanwezig voor een aantal licht beschermde soorten. Het betreft de volgende soorten: mol, egel, gewone pad en huisspitsmuis, bosmuis.

Effecten en vervolg

De negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties en de meeste soorten zullen in staat zijn uit te wijken naar de omgeving. Voor de licht beschermde soorten geldt een algehele vrijstelling. Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten is de zorgplicht van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijker wijs mogelijk is, wordt voorkomen. Een veelgebruikte invulling van deze zorgplicht bestaat uit het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door ruim voorafgaand aan de werkzaamheden (en broedseizoen) de vegetatie kort te maaien. Op deze manier verdwijnt de dekking voor kleine dieren waardoor ze het plangebied zullen gaan verlaten.

3 | Conclusie

3.1 Conclusie beschermde soorten

Op basis van de quickscan komt naar voren de volgende beschermde flora en fauna aanwezig is:

- Geschikt broedbiotoop van vogels is aanwezig. Voor broedvogels is geen ontheffing mogelijk en schade aan broedvogels dient dan ook altijd te worden voorkomen (zie verder paragraaf 3.2).
- Op basis van deze quickscan is het uitgesloten dat matig of zwaar beschermde flora en fauna aanwezig zijn in het plangebied.
- In en rond het plangebied komen een aantal licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor deze soorten niet nodig. De algemene zorgplicht (zie Bijlage I) is wel van kracht.

Indien andere werkzaamheden dan die zijn genoemd in paragraaf 1.5 gaan plaatsvinden, dienen ook deze ingrepen getoetst te worden aan de Flora- en faunawet. De conclusies kunnen dan afwijken van de bovenstaande conclusies.

3.2 Benodigde vervolgstappen

Uit de resultaten van de quickscan blijkt dat broedvogels en licht beschermde soorten aanwezig zijn. Ter bescherming van broedvogels zijn mitigerende maatregelen vereist:

- De geplande werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden. Het broedseizoen omvat globaal de periode van half maart tot en met half juli.
- Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is zijn er twee mogelijkheden:
 - ruim voorafgaand aan het broedseizoen kan worden gestart worden met de werkzaamheden en aaneengesloten worden doorgewerkt
 - een nestencontrole uitvoeren om te beoordelen of nesten binnen het plangebied in gebruik zijn. Als blijkt dat een vogel aan het broeden is, dient gewacht te worden totdat de vogel is uitgebroed en de jongen vliegvlug zijn.

4 | Literatuur en bronnen

- Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay en I. Wynhoff (De Vlinderstichting), 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Google Earth Pro., 2009. Tele Atlas.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- NDFF, Nationale Databank Flora- en fauna.
- Nederlandse vereniging voor libellenstudie (2008). Brachytron 11(2) Themanummer: actualisatie atlas, NVL.
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- www.ravon.nl; www.zoogdiervereniging.nl;

B 1 | Bijlage: Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Wetsartikelen

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de minister van LNV (thans EZ) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

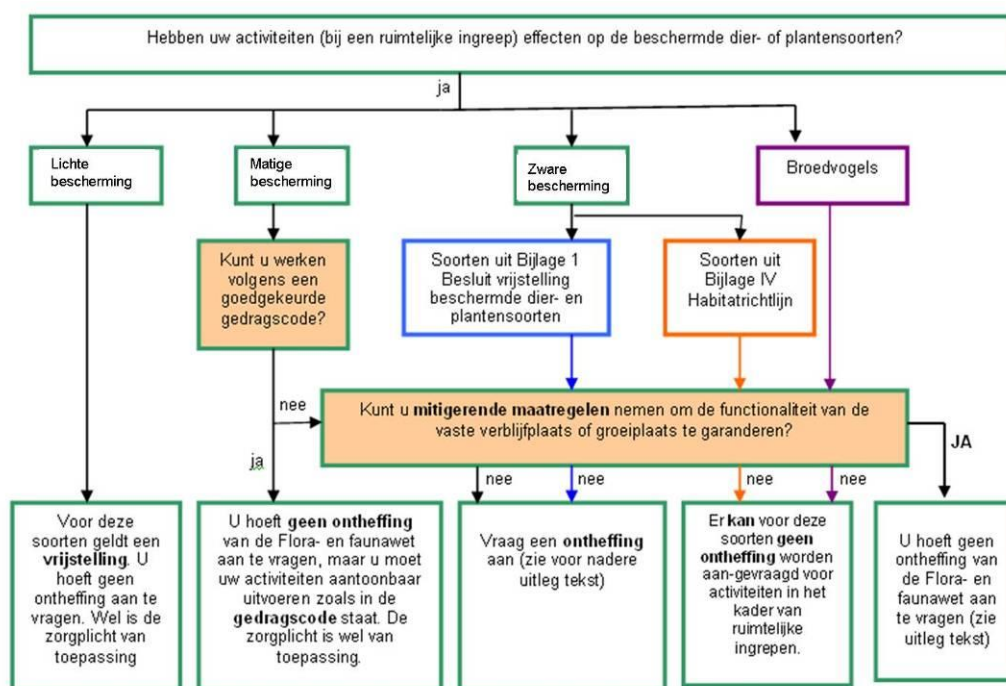
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij AMvB zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en faunawet het zwaarste beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden beschadigd, vernield, uitge-

haald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats en/of een vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 van de Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het toenmalige Ministerie van LNV vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Indien aantasting of versterking van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

Toetsingskader Flora- en faunawet

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Ministerie van LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.

Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: Ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de licht beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het verplaatsen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als er geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Deze goedkeuring moet daarom nog worden aangevraagd in de vorm van een ontheffing.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het projectgebied tot broeden komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of andere grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

Rode lijsten

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijstsoorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Colofon

Opdrachtgever

Woonborg

Contactpersoon

dhr. C. Wijhe

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9

Postbus 10034 | 9400 CA Assen

T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl

www.burobakker.nl

Projectleiding

Mariska Salomons

Rapportage

Wijnanda Hulsegge

Veldwerk

Wijnanda Hulsegge

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2016); Quickscan Flora- en faunawet Bos-
kamp en Secr. Buitenveldstraat. Rapport P16142, Assen.

Foto's: Lisa Oor